

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 196/09-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. júna 2009 predbežne prerokoval sťažnosť P. K., H., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva upraveného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho práva upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Rimavská Sobota č. k. 7 C 190/085-55 zo 17. apríla 2007, rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 Co/238/2007-93 z 22. novembra 2007 a späťvzatím mimoriadneho dovolania vo veci vedenej Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 5 M Cdo 1/2009, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. mája 2009 doručená sťažnosť P. K., H. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva upraveného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a jeho práva upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Rimavská Sobota

(ďalej len „okresný súd“) č. k. 7 C 190/085-55 zo 17. apríla 2007, rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 16 Co/238/2007-93 z 22. novembra 2007 a späťvzatím mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) vo veci vedenej Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 5 M Cdo 1/2009.

Za zástupcu v konaní pred ústavným súdom označil sťažovateľ svojho otca J. K., H..

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol:

«Návrhom zo dňa 15. 6. 2005 podanom na Okresnom súde v Rimavskej Sobote sa navrhovateľka V. M. domáhala zaplatenia sumy 230.550,- SK s prísl. s odôvodnením, že ide o jej nárok, ktorý nadobudla dedičskou postupnosťou po svojom manželovi J. M. z kúpnej zmluvy zo dňa 16.08.1998 predajom majetkového podielu v PD Kraskovo sťažovateľovi. PD K. bolo uznesením členskej schôdze dňa 18.04.1997 zrušené a dňom 01.05.1997 vstúpilo do likvidácie. Likvidátorom družstva sa stal Ing. K.. Návrhom zo dňa 19.03.1998 podanom na Krajskom súde v Banskej Bystrici sa likvidátor domáhal vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu PD Kraskovo v „likvidácii“ z dôvodu predĺženia majetku úpadcu o 15 002.000,- Sk. Krajský súd v Banskej Bystrici Uznesením č. k. 46 24 K 78/98 zo dňa 01. 02. 1999 vyhlásil na majetok PD K. v „likvidácii“ konkurz. Z úradného záznamu obchodného oddelenia Krajského súdu v Banskej Bystrici dňa 19. 11. 2007 vedeného pod č. k. 46 24 K 78/98 zistil, že V. M. ani jej nebohý manžel J. M. v zozname 104 veriteľov PD Kraskovo v „likvidácii“, neboli vedení ako veritelia v PD Kraskovo v „likvidácii“ a nie sú ani veriteľmi v konkurze vyhláseného uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici k.46 24 K 78/98 na úpadcu PD Kraskovo v „likvidácii“. Zo zoznamu predloženého V. M. o majetkových podieloch oprávnených osôb PD K. „v likvidácii“ súd zistil, že J. M. bol v čase predaja majetkového podielu oprávnenou osobou PD Kraskovo v „likvidácii“ a súd zistil, že J. M. bol oprávnením k nehnuteľnému majetku v sume 154 722,-Sk a k hnuteľnému majetku v sume 75 822,-Sk. Zrejým rozporom v obsahu údajov v zozname predkladanom V. M. a zoznamom vypracovaným likvidátorom a doloženým k návrhu na konkurz PD Kraskovo v „likvidácii“, riadne datovaný a podpísaný likvidátorom Ing. K. a skutočnosťou existencie dvoch zoznamov veriteľov sa odvolací súd nezaoberal.

Je pravdou, že likvidátor družstva ponúkol sťažovateľovi na kúpu hnutelný a nehnuteľný majetok likvidovaného družstva s tvrdením, že predať majetok družstva je možné len za majetkové podiely, ktoré musí odkúpiť od vlastníkov majetkových podielov za ich plnú cenu. Za takto stanovených podmienok a ubezpečenia J. M., že je vlastníkom majetkového podielu, dňa 16.8.1998 sťažovateľ kúpnu predávajúcemu J. M. podpísal. Na základe vyššie uvedených skutočností likvidátorom predložené kúpne zmluvy na kúpu hnutelného a nehnuteľného majetku likvidovaného družstva, sťažovateľ predávajúcemu štatutárnemu zástupcovi likvidovaného družstva PD Kraskovo v „likvidácii“ podpísal. Tento majetok nadobudol od PD Kraskovo v „likvidácii“ dobromyseľne na základe tvrdení a konania predávajúcich. Zo zákona zodpovednosť za predávanú vec je na strane predávajúcich ako aj zodpovednosť to, že vec nemá právne vady (499 OZ).

Ako vyšlo najavo v podobnej veci č. k.17 Co/214/08-180 rozsudkom Krajského sudu zo dňa 20.8.2008 podobnú žalobu súd zamietol. V tejto podobnej veci súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že majetkový podiel nebol prevoditeľný kúpnu zmluvou a v PD K. neboli vydané ani podielnické listy, ktoré by mohli byť prevedené na kupujúceho, ktoré by nebohý manžel navrhovateľky mohol previesť na žalovaného tak je zmluva zo 16. 8. 2008 neplatná podľa § 37 ods. 2 OZ (právny úkon, ktorého predmetom je plnenie nemožné, je neplatný) a neplatnosť zmluvy možno vyvodiť aj z § 37 ods. 1 OZ (právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne, inak je neplatný), pretože táto zmluva je nezrozumiteľná v tom, čo je jej predmetom, či ide o kúpnu zmluvu alebo zmluvu o postúpení pohľadávky, akej pohľadávky, kto bol dlžníkom a kto veriteľom. Krajský súd preto žalobu zamietol z dôvodu, že pohľadávku uplatňuje žalobkyňa z neplatného právneho úkonu jej právneho predchodcu, z ktorého nevznikli žiadne práva ani jej právnenému predchodcovi a tieto práva nemohla žalobkyňa získať dedičskou postupnosťou po nebohom účastníkovi kúpnej zmluvy majetkového podielu V PD K. v „likvidácii“.

O nemožnosti odpredať majetkový podiel vypočítaný pri transformácii PD K. oprávnenou osobou tretej osobe svedčí skutočnosť, že podľa lex specialis zákona č. 42/1992 Zb. ust. § 33 e ods. 2 „Pri likvidácii družstva má oprávnená osoba, ktorá nadobudla pohľadávku za majetkový podiel z transformácie družstva, postavenie veriteľa rovnako ako ostatní podielníci družstva podľa § 17 ods. 3. Podľa § 17 ods. 3 „Pri likvidácii družstva a v konkurznom konaní a v konaní o vyrovnaní má podielník postavenie veriteľa. Podľa ust § 488 Záväzkovým vzťahom je právny vzťah, z ktorého veriteľovi vzniká právo na plnenie

(pohľadávka) od dlžníka a dlžníkovi vzniká povinnosť splniť záväzok. Uvedené práva veriteľa nie sú prevoditeľné na tretie osoby. Tiež povinnosti dlžníka voči veriteľovi nie sú povinnosťami voči tretím osobám . Je nespochybniteľné, že v deň predaja 16. 8. 1998 bolo PD Kraskovo v likvidácii, že J. M. mal postavenie a práva veriteľa tak, ako ostatní 104-ia veritelia v tomto družstve, pre veriteľa J. M. bolo nesporne výhodné predávať pohľadávku voči predĺženému družstvu za sumu vypočítanú v transformácii a označovať túto pohľadávku za vecné právo majetkového podielu, ktoré v skutočnosti neexistovalo a ako veriteľ likvidovaného družstva odpredával kupujúcemu sťažovateľovi neexistujúci „majetkový podiel „v postavení veriteľa nebol spôsobilý neexistujúci majetkový podiel“ kupujúcemu odovzdať. V postavení veriteľa J. M. nemal spôsobilosť uzavrieť kúpnu zmluvu podľa ust. § 588 OZ preto sa v kúpnej zmluve označoval ako vlastník predávanej veci. Zo zreteľom na preukázaný rozpor zo zákonom a nespochybniteľné zistenými skutočnosťami máme za preukázané, že J. M. v postavení veriteľa dňa 16.8.1998 nebol spôsobilý pre nedostatok aktívnej vecnej legitimácie uzavrieť platnú kúpnu zmluvu s kupujúcim sťažovateľom P. K. predajom neexistujúceho vecného práva,, majetkového podielu“, čo znamená, že sťažovateľovi P. K. chýba pasívna vecná legitimácia a ako účastník sporu nie je subjektom povinnosti a nemá povinnosť uhradiť žalovanú sumu navrhovateľke. Zo zreteľom na skutočnosť, že J. M. vedel, že je veriteľom likvidovaného družstva tiež vedel, že vecné právo majetkového podielu v likvidovanom družstve neexistuje .tvrdením vlastníctva uvádzaným v kúpnej zmluve vedome a úmyselne uviedol kupujúceho do omylu. § 49a, podľa § 38 ods. 1 „Neplatný je právny úkon, pokiaľ ten, kto ho urobil. nemá spôsobilosť na právne úkony. Právny úkon, ktorého plnenie je nemožné podľa ust. §37 ods. 2 je neplatný je kúpna zmluva zo dňa 16. 8. 1998 neplatná. Vzhľadom na tu preukázané a súdom v konaní 17 Co/214/ 08 zistené skutočnosti a skutkové zistenia pohľadávka V. M. uplatnená návrhom je nedôvodná. Pohľadávku žalobkyňa V. M. si uplatňuje z neplatného právneho úkonu jej právneho predchodcu, z ktorého nevznikli žiadne práva ani jej ani jej právneho predchodcovi a tieto práva nemohla V. M. získať dedičskou postupnosťou po nebohom účastníkovi zmluvy.»

Sťažovateľ za porušovateľa svojich práv označuje okresný súd, ktorý mal porušiť ním označené práva rozsudkom č. k. 7 C 190/05-55 zo 17. apríla 2007, keď rozhodol, že sťažovateľ je povinný zaplatiť navrhovateľke súdom určenú cenu, krajský súd, ktorý

rozsudkom č. k. 16 Co 238/2007-93 z 22. novembra 2007 napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil (obidva rozsudky nadobudli právoplatnosť 9. januára 2009), a generálneho prokurátora, ktorý že 5. marca 2009 zobral späť svoje mimoriadne dovolanie a navrhol konanie zastaviť. O návrhu generálneho prokurátora najvyšší súd rozhodol uznesením sp. zn. 5 M Cdo 1/2009 z 18. marca 2009 tak, že mu vyhovel, čím bolo podľa sťažovateľa zmarené jeho právo na prístup k súdu a právo na súdnu ochranu právoplatnými rozhodnutiami označených súdov uvedených v podnete na podanie mimoriadneho dovolania adresovaného generálnemu prokurátorovi.

Sťažovateľ sa okrem vyslovenia porušenia svojich práv označenými orgánmi domáha aj primeraného finančného zadosťučinenia a žiada aj o ustanovenie právneho zástupcu (advokáta) argumentujúc svojimi osobnými a majetkovými pomermi.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov konania.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto

ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Zákonným predpokladom na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Pri opatrení alebo inom zásahu, ktorým sú aj zbytočné prietahy v konaní pred všeobecnými súdmi, sa lehota počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Podanie sťažnosti po uplynutí tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako oneskorene podanej (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

1. Pri prerokovaní tej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 7 C 190/05-55 zo 17. apríla 2007, ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý ustanovuje právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že sťažovateľ má právo domáhať sa ochrany základného práva na ústavnom súde iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa podaným odvolaním domáhal, aby krajský súd napadnutý prvostupňový rozsudok zrušil. Z uvedeného vyplýva, že námietka porušenia základného práva sťažovateľa v podobe odvolania smerujúca proti rozhodnutiu okresného súdu bola predmetom rozhodovania krajského súdu. V rámci tohto inštančného postupu krajský súd ako súd odvolací rozhodnutie súdu prvého stupňa preskúmal a svoj právny názor vyjadril v potvrdzujúcom rozsudku č. k. 16 Co 238/2007-93 z 22. novembra 2007.

Vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo preto v právomoci ústavného súdu preskúmať rozsudok okresného súdu, pretože jeho

preskúmanie na základe podaného odvolania patrilo do právomoci krajského súdu. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti postupu okresného súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. Čo sa týka napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorým mali byť porušené sťažovateľom označené práva, zo zistení ústavného súdu vyplýva, že v sťažnosti namietaný rozsudok okresného súdu č. k. 7 C 190/05-55 zo 17. apríla 2007 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 16 Co 238/2007-93 z 22. novembra 2007 nadobudli právoplatnosť 9. januára 2008, pričom sťažnosť bola ústavnému súde doručená až 20. mája 2009, teda bez akýchkoľvek pochybností po uplynutí dvojmesačnej lehoty ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd nemá zákonnú možnosť odpustiť zmeškanie lehoty na podanie sťažnosti. Ustanovenie § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde dovoľuje ústavnému súde odpustiť z dôvodov hodných osobitného zreteľa len nevyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje, ale nie zmeškanie lehoty podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil, že zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej (procesnej) lehoty odpustiť ani ju predĺžiť (pozri napr. I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03, IV. ÚS 14/03, II. ÚS 330/06).

Ústavný súd preto po predbežnom prerokovaní sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako podanú oneskorene.

3. V súvislosti s predbežným prerokovaním časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie svojich práv generálnym prokurátorom, ktorý zobral späť svoje mimoriadne dovolanie, v dôsledku čoho najvyšší súd konanie uznesením sp. zn. 5 M Cdo 1/2009 zastavil, ústavný súd uvádza, že § 243e ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku neukladá povinnosť (nezakladá právny nárok) vyhovieť každému podnetu na podanie mimoriadneho dovolania. Je na voľnej úvahe generálneho prokurátora rozhodnúť, či podá, alebo nepodá mimoriadne dovolanie (táto voľná úvaha je vylúčená iba v prípade, že

zistí, že zákonné podmienky na podanie mimoriadneho dovolania sú splnené). Oprávnenie na podanie mimoriadneho dovolania nemá charakter práva, ktorému je poskytovaná ústavnoprávna ochrana (napr. II. ÚS 42/01, I. ÚS 67/02, III. ÚS 11/04). Tak, ako je v dispozičnej právomoci generálneho prokurátora podanie mimoriadneho dovolania, rovnako je v jeho dispozičnej právomoci zobrať mimoriadne dovolanie späť. Vzhľadom na to, že podanie a späťvzatie mimoriadneho dovolania je v právomoci generálneho prokurátora a právo na jeho podanie nepatrí do katalógu základných práv, potom ani jeho späťvzatie nemôže mať za následok ich porušenie, a preto generálny prokurátor nemohol porušiť sťažovateľom označené práva tým, že mimoriadne dovolanie vzal späť. Ústavný súd z tohto dôvodu odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd už ďalšími návrhmi uplatnenými sťažovateľom nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júna 2009